

Fra moderne slaver til modige entreprenører

– om prostitutionsrelateret migration
fra Thailand til Danmark

AF ANDERS LISBORG

“Sex-slaver” er et begreb i medierne. Men hvordan er de udenlandske prostituerede kommet hertil? Og under hvilke betingelser arbejder de? Artiklen afdækker kvindernes forskellige migrationsmønstre og levevilkår i det thailandske prostitutionsmiljø i Danmark.

Den internationale sex industri bliver med øget globalisering stadig mere grænseoverskridende. Migrant prostitution og “Trafficking in Women” har indenfor de seneste år været et kraftigt voksende fænomen, som har haft en stigende aktualitet og bevågenhed både internationalt og i Danmark. Imidlertid findes der fortsat i de fleste implicerede lande meget lidt viden om migrant prostitueredes migrationsmønstre, arbejdsvilkår og organisering. Emnet bliver i stigende grad behandlet i nyhedsmedierne, men oftest i en forenklet version, der alene baserer sig på de groveste politihistorier, som forarger mest og dermed sælger bedst. Således er der fortsat behov for empirisk forskning, der kan bidrage til en dyberegående forståelse og herved medvirke til at skabe et mere nuanceret grundlag for eventuelle samfundsmæssige tiltag.

Denne artikel fokuserer specifikt på thailandske prostituerede, som udgør den største enkelt nationalgruppe af udenlandske prostituerede i Danmark. Baseret på

fem måneders kvalitativt feltarbejde i det thailandske prostitutionsmiljø i København, vil jeg med udgangspunkt i kvindernes egne fortællinger præsentere glimt af deres forskellige migrationshistorier, hverdagsliv og erfaringer. Herved anskueliggøres kompleksiteten i fænomenet migrant prostitution – herunder spændvidden mellem frivillighed og tvang og behovet for at vægte nuancerne i den videre debat.¹

GLOBALISERING AF SEXSEKTOREN – MIGRATION OG PROSTITUTION

Migrantprostitution handler grundlæggende om, at en gruppe mennesker gennem mobilitet søger at forbedre deres levevilkår for sig selv og deres familier. Ud fra dette økonomisk makrostrukturelle perspektiv er migrantprostitution fundamentalt set et resultat af forskellene mellem udviklede og mindre udviklede områder, på både nationalt og internationalt niveau. Kvinder fra udviklingslandene og kriseramte samfund i Øst- og Centraleuropa tilhører her oftest den mest marginaliserede gruppe. Et stigende antal kvinder er henvist til jobs i den uformelle sektor så som hushjælp, gadehandel og prostitution. Men ikke alene er fattigdommen feminiseret. Stadigt flere af Verdens migranter er kvinder. På globalt plan er antallet af kvinder, der migrerer, kommet op på niveau med mænd, og flere specifikke internationale migrationsbevægelser er i dag domineret af kvinder (Chant, 1992). Kombinationen af feminisering af fattigdom og migration har resulteret i, at stadig flere kvindelige migranter ender i såkaldte 3D jobs (dirty, dangerous and degrading), hvor de i høj grad er udsat for økonomisk og seksuel udnyttelse (IOM, 2000).

Dette globale og kønsmæssige ulige scenario har indenfor de seneste år medvirket til en kraftig vækst i den transnationale sex-industri (Kempadoo & Doezma, 1998; Skrobanek et al 1997). Globaliseringsprocessens komprimering af tid/rum har her yderligere haft afgørende betydning. Trans-

port og kommunikationsmidler bliver hurtigere og bedre, hvilket bl.a. ændrer efterspørgslen og udbuddet indenfor sexindustrien og yderligere sikrer et mere udbredt og effektivt globalt netværk mellem de forskellige aktører på den internationale sexscene (Kempadoo & Doezma, 1998). Fattige fra afsenderlandene bliver via turisme og medier konfronteret med billedet af det rige Vesten, mens bagmænd/-kvinder og mellemhandlere fra modtager- og afsenderlandene ser indtjeningsmuligheder i at lukrere på de fattiges visioner om et bedre liv. Dette giver sig blandt andet udslag i rejsebureauer, der specialiserer sig i sexturisme og udlover “..little slaves (with whom)..you can practically do everything in the field of sex.” (Hollandsk sex-tour arrangør) og internationale ægteskabsbureauer, der reklamerer med at kunne levere kvinder “der uden blusel erkender at de er skabt for at tjene manden og stille ham tilfreds.” (Ugens Rapport, 1988). Men det åbner også muligheden for, at frivillige kvindelige migranter benytter prostitution som en vej til at undslippe lokale undertrykkende forhold i deres hjemlande.

Det er vanskeligt at få et overblik over udviklingen af udenlandsk prostitution på europæisk plan, men ifølge International Organization for Migration (IOM) er der i dag flere migrant prostituerede end lokale i en række af EU-landene (Wijers & Lap Chew 1997). Et nyligt offentliggjort skøn er, at ca. 2000 ud af ca.6000 prostituerede i Danmark er migranter, og Danmark har yderligere figureret hyppigt i den internationale litteratur som transitland for kvinder, der ender i prostitution i primært Tyskland og Holland (Altrink, 1997; Skrobanek, 1994).

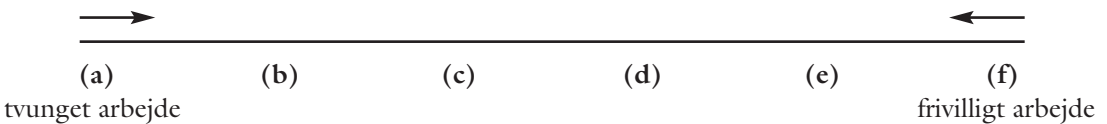
FRA TRAFFICKING TIL PROSTITUTIONSRELATERET MIGRATION

Litteraturen og mediedækningen omkring migrant prostituerede beskæftiger sig i overvejende grad med den såkaldte “traf-

ficking in women”, – eller handel med kvinder, som det mangelfuldt ofte oversættes til på dansk. Begrebet anvendes oftest upræcist og debatten forplumres af, at adskillige lande og organisationer ud fra forskellige politiske interesser og moralske overbevisninger hver har forsøgt at formulere netop deres definition. Her er et sammensurium af divergerende migrationspolitiske, kønspolitiske og menneskeretsmæssige interesser på spil. Kort sammenfattet er der dog udbredt konsensus om at tvang, herunder bedrageri, psykisk eller fysisk overmagt eller andre former for udnyttelse, er det centrale der i sidste ende afgør om der er tale om egentlig trafficking. Men selv med denne afgrænsning er begrebet ofte vanskeligt anvendeligt i praksis, for trafficking er en dynamisk proces og det, der begynder med aftaler og samtykke kan nemt senere konverteres til tvang. I denne artikel vil jeg tage udgangspunkt i Global Alliance Against Trafficking in Women's (GATTW) definition, som lyder:

“All acts involved in the recruitment and/or transportation of a woman within and across national borders for work or services by means of violence, abuse of authority or dominant position, debt bondage, deception or other forms of coercion.”

Når trafficking er defineret som ovenstående med tvangselementet som det centrale, er det næste problem, at begrebet ikke er dækkende, når vi taler om migrantprostituerede, fordi en del af kvinderne simpelthen besidder en større grad af autonomi og handling. Juridisk set er det afgørende, at man når frem til en præcis definition, men fra et sociologisk og forskningsmæssigt perspektiv er det problematisk kun at se migrant prostitution ud fra en passiv og objektiviserende offertilgang. For at kunne forstå de prostituerede kvinder som handlende subjekter indenfor afgrænsede mulighedsrum er det nødvendigt med en mere holistisk tilgang, der gør det muligt at anskue migrantprostitution som et kontinuum mellem frivillige og tvungne former. Således har det i forbindelse med mit studie af Thailandske migrant prostituerede været nødvendigt at konstruere begrebet “*International prostitutionsrelateret migration*”, hvilket dækker over migration med henblik på prostitution og migration, der fører til prostitution, uden at dette har været den egentlige hensigt med migrationen. Det samlede er, at migrant kvinderne indenfor denne definition under alle omstændigheder ender i prostitution i destinationslandet, og trafficking således kun er en del – om end den værste del af den prostitutionsrelaterede migration.

- a) Ofre tvunget og/eller kidnappet og handlet (trafficked)
 - b) Ofre for falsk information og er “trafficked” til andet arbejdet end lovet
 - c) Ofre kender arbejdets karakter, men ikke arbejdsvilkårene.
 - d) Ofre/arbejdere der kender arbejdets karakter og arbejdsvilkårene, men har ikke information, indsigt eller erfaring som giver dem mulighed for at forudse vanskelige fastholdende arbejdssituationer.
 - e) Arbejdere kender arbejdets karakter og arbejdsbetingelser, men er ikke angivet alternativ arbejdsplads.
 - f) Arbejdere kender arbejdets karakter, arbejdsbetingelser og er frit stillet mht. at vælge deres arbejdsplads.
- (e & f kan tillige tidligere have været ofre for trafficking evt. i hjemlandet)

Nedenstående model søger at illustrere kontinuumet i prostitutionsrelateret migration, og yderligere forskellige former for kategoriseringer af trafficking.²

Cirklerne med indadvendte pile viser, at skalaen ikke nødvendigvis er statisk. Et typisk billede er, at mange migrant prostituerede enten i hjemlandet eller udenlands begynder i prostitutionen under mere tvungne former som anført i venstre side af skalaen og herefter over tid "opgradere" sig mod mere frivillige former som vist i højre del af skalaen. Det kan dog også forløbe omvendt.

THAI PROSTITUTION I DANMARK – ET KVANTITATIVT OVERBLIK

Den thailandske indvandring til Danmark illustrerer i høj grad den omtalte feminisering af international migration. Antallet af thailandske indvandrere er steget voldsomt fra 529 i 1980 til 4172 i 1999. Hele 83% er kvinder, de fleste i alderen 30-39 år, mens flertallet af de mandlige thailandske immigranter er mellem 0-19 år, det vil i realiteten drenge og teenagere, der følger deres mødre. Kønsfordelingen er særligt interessant, fordi den adskiller sig markant i forhold til de fleste andre indvandregrupper fra udviklingslande, hvor der typisk er en overrepræsentation af mænd eller en relativ jævn fordeling af mænd og kvinder.³ Den thailandske indvandresammensætning vidner således om nogle særligt unikke kønsselektive "push-pull" mekanismer i migrationsprocessen.

Migrationsmønstret er blevet fulgt af en stigning i antallet af thailandske prostituerede. En detaljeret optælling af thailandske massageannoncer i Ekstrabladet i perioden 1980-1998 viste, at der var været yderst få massageklinikker frem til starten af 1990'erne, hvorefter der er sket en eksplosiv vækst, med mere end en tidobling fra 4 klinikker i 1988 til 59 i 1998. Skønmæssigt fra mit feltarbejde var der gennemsnitlig 3-5 kvinder på hver klinik, mens der på enkelte var

helt op til 12 kvinder tilknyttet (inklusive Katoeys eller såkaldte lady-boys).⁴ Dette betyder omregnet, at de 59 klinikker ved sidste optælling samlet omfatter ca. 236 thai prostituerede. For at få et samlet estimat skal der hertil medregnes kvinder fra klinikker, som ikke annoncerede i Ekstra Bladet på optællingsdagene og yderligere thailandske kvinder i andre prostitutionsformer såsom bar- og escort prostitution. Sammenfattende kan det forsigtigt skønnes, at der er mellem 600-1000 thailandske prostituerede i Danmark og de dermed udgør op mod 20% af det totale antal af prostituerede og omkring 50% af det samlede antal migrantprostituerede i landet.⁵

FELTARBEJDE I DET THAILANDSKE PROSTITUTIONSMILJØ

Feltarbejdet blev foretaget i det thailandske prostitutionsmiljø i København over en periode på ca. fem måneder i første halvdel af 1998. To massageklinikker blev valgt som primært udgangspunkt. Som det første feltstudie af migrantprostitution i Danmark var det nødvendigt at anlægge en eksplorativ kvalitativ tilgang, med et åbent afprøvende analysedesign. En række forhold ved migrant prostitution gør det til et vanskeligt forskningsområde. Dels den sociale stigmatisering, der påbyder diskretion og dels det, at miljøet er gennemsyret af – og i vid udstrækning funderet på – forskellige lovmæssige overtrædelser, så som; rufferi, proformaægteskaber, sorte indkomster m.v. På denne baggrund anvendtes en alternativ tilgang, der funderet på fleksibilitet, situationsfornemmelse og indlevelsessevne, muliggjorde opbygningen af personlige relationer til informanterne. Efter at have etableret den første kontakt brugte jeg adskillige dage sammen med kvinderne i klinikernes små fællesrum. Vi spiste sammen, så video-film og talte sammen, også om en lang række emner, der lå udenfor studiet. Intensjonen var at få opbygget et gensidigt tillidsforhold, der i videst mulig udstrækning

Collage af Ulla Sauerberg

kunne få hverdagen til at fortsætte upåvirket af min tilstedeværelse, og yderligere give adgang samtaler om følsomme emner, der normalt ville have givet anledning til mistænksomhed og lukkethed. Sprogligt og kulturelt kendskab til Thailand har her endvidere udgjort en første fælles referenceramme som over tid lettede adgangen til mere personlige fortællinger.

I alt fik jeg i perioden lejlighed til at interviewe 18 kvinder, som enten var tilknyttet klinikkerne eller som jeg, ved en såkaldt "snebolde effekt" mødte gennem det sociale netværk af thailandske prostituerede. Hertil kommer observationer af hverdags- og prostitutionslivet, løbende uformelle samtaler med forskellige personer i prostitutionsmiljøet og overværelsen af en række thaikvinders interne diskussioner om klinikejere og prostitutionskollegaer. Feltarbejdet er selvsagt ikke statistisk genrealiserbart. Men de impliceredes unikke migrationshistorier og oplevelser af livet som migrant prostituerede indblik i et udsnit af det thailandske prostitutionsmiljø.⁶

HVERDAGS- OG PROSTITUTIONSLIV

Et første gennemgående træk ved det thailandske prostitutionsmiljø i København er, at det på mange måder udgør en etnisk subkultur. Kvinderne søger i høj grad at leve en rekonstrueret thailandsk hverdag ved at omgive sig med thailandsk kultur lige fra de daglige forbrugsvarer til musik og video-underholdningen, der primært består af thailandske talkshows, film og 'soaps' nyligt importeret. Hverdagssproget er thai eller lao (nordøst dialekt), og mange af kvinderne kender og besøger hinanden på klinikkerne hvor de laver mad sammen, spiller kort mv. Ikke alle er nødvendigvis venner, men de ved, hvem de andre er, og der tales ofte om interne intriger, hvilket til tider giver et samlet indtryk af en thailandsk landsby forgrenet i komplekst socialt rum på tværs af den danske storby. Et andet bemærkelsesværdigt karakteristikum er, at

hverdagslivet indenfor den etniske subkultur leves i og omkring prostitutionen, og at arbejde og fritid på denne måde flyder sammen. Nogle af kvinderne bor på klinikkerne og står – på de klinikker, der har døgnåbent – til rådighed alle døgnets 24 timer, mens andre tager hjem om aftenen, efter en typisk arbejdsdag på 10-12 timer.

Dette betyder samlet, at kvinderne er ringe integrerede. Mange taler dårligt eller slet ikke dansk, flertallet kan ikke læse dansk, og selv på engelsk kan en del kun udtrykke sig i begrænset grad. Yderligere er mistillid og manglende kendskab til, og forståelse for det offentlige system udbredt, og kvinderne involverer sig kun i så begrænset omfang som muligt med myndighederne. De lever således på mange måder udenfor den etablerede systemverden, og ordner ofte eventuelle problemer mere uformelt ved hjælp af det udbredte sociale netværk i miljøet.

EN LUKRATIV FORRETNING

Migrantprostitution er økonomisk indbringende. Særligt for klinikejere og bagmænd, men også for de "menige" prostituerede kvinder set i forhold til deres indkomstmuligheder i deres hjemlande. Den økonomiske organisering af prostitutionen mellem den prostituerede og klinikejeren varierer, men mest udbredt er det at den prostituerede kvinde får 60% af sine kunders betaling, mens klinikejeren får de resterende 40%. Kvindernes indtjening afhænger således af kundetilstrømningen og svinger meget både fra dag til dag, mellem de enkelte kvinder, og igen mellem de forskellige klinikker. Således er det vanskeligt at vurdere månedlige indtjening, men de interviewede "menige" prostitueret havde typisk månedsindtægter mellem 8.000-18.000 kr. Ofte over 10.000 kr. end under. Enkelte kvinder kunne i særligt indbringende perioder tjene over 20.000 om måneden.⁷

Ser man på klinikejere og organisatorerne bag den thailandske prostitution, er det

først og fremmest væsentligt at eliminere myten om, at det udelukkende er mænd, der udnytter kvinder og tjener på deres prostitution. Der er en række eksempler på danske eller udenlandske mænd, som står bag, men i mange tilfælde er det andre thailandske kvinder, der driver klinikkerne, – dog til tider i fællesskab med deres danske ægtemand. Ofte er der tale om midaldrende thaikvinder, som enten selv arbejder som prostituerede eller har trukket sig tilbage som aktive og nu i stedet profiterer på deres erfaringer. Sådanne klinikejere tjener med eksempelvis 40-60% ordningen og 3-5 prostituerede pr. klinik, generelt store summer. Eksempelvis nævner to klinikejere uafhængigt af hinanden, at de for nogle år siden kunne tjene 200.000 kr. om måneden. De står så for leje, driftsudgifter og vedligeholdelsen af klinikken, men profitten er herefter stadig voldsom. Meget tyder dog på, at indtjeningen både for de prostituerede og for klinikejerne er faldet betragteligt de senere år, pga. den øgede konkurrence i form af stadig flere klinikker. Prisniveauet er umiddelbart ikke faldet, men udbuddet af kvinder er, som det også blev dokumenteret ovenfor, blevet større, hvilket har betydet en mindre kundekreds pr. klinik. På trods af dette indtjeningsfald er det stadigvæk en god forretning at drive massageklinik, og skønsomt kan en gennemsnitlig massageklinik tjene mellem 30.000 og 50.000 kr. om måneden pr. klinik.

SOCIALE PROBLEMER OG PROSTITUTIONS-FASTHOLDENDE OMSTÆNDIGHEDER

Det thailandske prostitutionsmiljø kan være råt. Vold og trusler er tilsyneladende udbredt, og for nogle af kvinderne er frygten for vold en reel del af hverdagen. Prostituerede, der opholder sig illegalt i landet, er her i særligt sårbare situationer, fordi kontakt til politiet kan føre til udvisning. De tilsyneladende mest udbredte former for problemer, som kvinderne kæmper med, er

dog snarere af mere social og følelsesmæssig karakter, direkte relateret til deres samlede situation som migrantprostituerede. Det lukkede prostitutionsmiljø, resulterer i en både reel og følt fastholdelse i prostitutionen.

De fleste af kvinderne bryder sig ikke om prostitutionsarbejdet, men acceptere på fatalistisk vis deres skæbne, og kæmper for at holde ud og få det bedste ud af deres situation. De har typisk drømme og visioner om et andet liv, men efter at have levet på den anden side af de almindeligt accepterede sociale normer, mister de troen på, at det kan realiseres og de mangler input og kendskab til, hvordan det skulle kunne gøres. Flertallet af kvinderne har ønsker om at vende tilbage til Thailand, men både de selv og deres familier, som de støtter økonomisk, bliver afhængige af den relativt høje indtægt, hvilket bevirker, at et ophold, der egentlig var tænkt som midlertidigt ender med at blive tidsbestemt og længerevarende. Således bliver kvinder "fanget" i en transittilstand, hvor de hverken er her eller der, forstæet på den måde, at de ikke føler sig som en del af dette samfund, hvor de fysisk opholder sig, samtidig med at de fysisk er "udenfor" deres familier og det thailandske samfund, de opfatter sig selv som en del af. Kvinderne har hyppigt længerevarende telefonisk kontakt til familierne hjemme i Thailand, og kæmper på denne måde for at bevare deres indflydelse og position som mødre, koner eller døtre, men de mangler den daglige fysiske interaktion hvilket skaber afsavn og frustration.

Det er imidlertid overordentligt vanskeligt at tegne et entydigt billede af de thailandske prostitueredes sociale problemer. Mens en stor gruppe kvinder lider under de anførte implikationer, lever andre efter omstændighederne et relativt ubekymret liv som prostituerede og ønsker ikke at skifte erhverv på trods af mulige alternativer. De tilsyneladende tilfredse med deres høje indtjeningsniveau, og det at kunne bruge prostitutionen til at hæve deres egen og deres

familiemæssige levestandard og sociale status. En kvinde udtrykker det rammende:

“Nogle kan ikke lide mig, fordi jeg er luder. Men hvem har passet på mig? Hvem?... Jeg har passet mig selv og jeg er tilfreds med, hvad jeg har lavet – det er min krop. Jeg har taget mig af mig selv og min familie, og det er jeg stolt af.”

Som det fremgår, føler hun klart stigmatiseringen ved at være prostitueret, men samtidig neutraliserer hun sit eget normbrud ved ikke blot at opfatte det som nødvendigt for hendes egen overlevelse, men også ved at opfylde en anden, vigtigere kulturelt forankret norm i at påtage sig ansvar og økonomiske forpligtelser overfor familien. Prostitutionen som middel er her til en vis grad helliget af målet. Mod alle odds, har hun vendt den fattigdomsspiral hun var født ind i, og det har givet hende stolthed og selvtilfredsstillelse.

TRE MIGRATIONSVEJE TIL PROSTITUTION

Der synes at være et mangfoldigt antal af måder, hvorpå den prostitutionsrelaterede migration foregår og organiseres, men ud fra feltarbejdet kan der overordnet opstilles tre idealtypiske migrationsmåder. (A) – Med en turist tilbage. (B) – Via transnationale sociale netværk og (C) – Via agenter og kommercielle netværk.

Den første gruppe er kommet hertil sammen med en dansk mand, som de har mødt under hans ophold i Thailand. Nonglek, en midaldrende thaikvinde, erindrer, hvordan hun under sit arbejde som barpige i badebyen og sexturismagnetten Pattaya mødte manden, som bragte hende med til Danmark:

“Han kom en gang om året og sendte mig penge, som jeg gav til min familie, ...så pludselig sendte han billet til mig – til DANMARK..uuhi!! Så ringede han og sagde;

kom, du behøver ikke være bange, jeg har alting i mit hus. Hvis du går med mig behøver du ikke at arbejde, du skal bare lave mad, – jeg køber en diamantring til dig.”

Nonglek var gift i tre år og begyndte frivilligt som prostitueret her i landet, efter hun var blevet skilt fra den danske mand, som bragte hende hertil. Hun startede som champagnepige på en stripbar i Ålborg, arbejdede sig op gennem prostitutionsverdenen og endte som ejer af to massageklinikker i København. På interviewtidspunktet havde hun solgt klinikkerne, giftet sig med en tidligere kunde og trukket sig ud af prostitution.

Den anden gruppe af de herboende thai-prostituerede er migreret via transnationale sociale netværk i form af familiemedlemmer, venner, bekendte o. lign., som allerede opholder sig i Danmark. De er simpelthen blevet inspireret eller direkte inviteret hertil af nogen i deres omgangskreds, og der er her sket en spredningseffekt af rygter om Danmark og mulighederne ved migration. Pikhun kom hertil på denne måde og forklarer forløbet:

“Min søster, dvs. ikke min rigtige søster, men en nær veninde af min mor, tog til Ålborg for at besøge en veninde. Efter nogle år åbnede hun en massageklinik, hvorefter hun ringede til mig og bad mig om at komme. Så jeg købte en flybillet og rejste.”

San, en thailandsk kvinde i begyndelsen af trediverne, kom ligeledes hertil gennem bekendtskaber. Hendes bror kendte en thaikvinde som var dansk gift og boede i Danmark og ved at henvende sig til hende fik San, dog mod betaling, et sted at bo og en dansker til at stille den finansielle garanti for opholdet som kræves. Efter aftalen ville San's kontakt også hjælpe med at finde en dansk mand til, så hun kunne blive gift og få opholdstilladelse.

Den tredje og sidste måde hvorpå kvinderne er kommet hertil, er via agenter og kommercielle netværk. Her er tale om kvin-

der, der ikke har haft nogen kontakter i udlandet, og som er blevet opsøgt, eller selv har opsøgt agenter, der arrangerer migration udelukkende med kommercielt sigte. Ofte er der tale om agenter og bagmænd (m/k), der kynisk spekulerer i fattige thailkunders manglende muligheder for – på det almindelige arbejdsmarked, at opfylde de traditionelle forpligtelser i form af familieforsørgelse. Duan kom til Danmark som led i en handel, hvis reelle indhold hun ikke kendte. Hun blev opsøgt i landsbyen, hvor hun boede, af en mand, som tilbød hende et vellønnet restaurationsjob i Europa. Draget af myten om mulighederne i det rige Vesten og med skæbnsvanger tillid til mellemhandlerens lovende fortællinger, betalte Duan og hendes forældre mere end 30.000 kr. for hendes rejse hertil – en rejse, der reelt førte direkte til en kælder i København, hvor hun måtte prostituere sig for at blive gældfri.

Duan s historie er ikke enestående. I et andet tilfælde betalte tre thaipiger, hvoraf den ene kun var seksten år, 12.000 kr. for at komme til Danmark med lovning om muligheder for uddannelse og velbetalt arbejde. Efter ankomsten fik to af pigerne valget mellem at tage hjem til deres familier 12.000 kr. fattigere eller at gifte sig med danske mænd som den thailandske kvinde, der agerede agent, havde skabt kontakt til. En af pigerne forklarer:

“Jeg havde ikke engang set et billede af ham. Hun (agenten) nægtede at vise mig et. Hun sagde at jeg skulle møde ham selv. Jeg blev forskrækket og sagde at jeg ikke elskede ham. Men hun sagde, at hvis jeg ikke giftede mig med ham, skulle jeg selv betale resten af pengene. Og hvordan skulle mine forældre så klare sig?”

Den sekstenårige Tang-on var for ung til at blive giftet væk til danske mænd, der var villige til at betale for en thailandsk kone, så i stedet solgte agenten hendes mødom til to mænd i en lejlighed i Helgolandsgade.

Kort efter flygtede Tang-on og blev hjulpet tilbage til Thailand af en herboende thailænder og dennes danske mand.

SAMMENLIGNING AF MIGRATIONSMØNSTRENE

De tre ovenfor beskrevne idealtypiske migrationsmåder illustrerer både væsentlige forskelle i kvindernes baggrunde og deres vilkår som prostituerede her i landet. De kvinder, der er migreret i kølvandet på mødet med en turist eller via transnationale sociale netværk (type A&B) kan overvejende kategoriseres som to- eller multitrinmigranter; dvs. kvinder, som først er migreret fra deres oprindelsesområde til byen for derefter at migrere til udlandet. De har typisk arbejdet som prostituerede på turistdestinationer i Thailand, og det er her i prostitutionsmiljøet, at de er blevet præsenteret for muligheden ved migration, enten via en udenlandsk kunde eller via et socialt netværk i form af kollegaer, der har været i udlandet. Nogle har endvidere været en del af et transnationalt prostitutionsmiljø med kontakter til, og erfaringer fra, sex-sektoren i adskillige lande. En af de interviewede kvinder havde eksempelvis både været i Bagdad, Libanon, Japan, Malaysia og Israel, før hun bosatte sig her i landet. Den prostitutionsrelaterede migration fra Thailand til Danmark har således blot været den sidste fase i en lang trinvis national og international migrationsproces der har haft sin oprindelse i små marginaliserede landbrugsområder i Thailand (Ruenkaew, 1999). Disse grupper af type A & B migranter, udgjorde majoriteten af kvinderne fra feltarbejdet. De er typisk viljestærke, handlekraftige og modige kvinder, der både med hensyn til den internationale migration og prostitution her i landet har haft en relativt høj grad af frivillighed og autonomi, og der kan generelt set ikke tales om, at de har været udsat for trafficking.

En vægtning af frivillighed i indgangen til prostitution er dog langt fra er ensbety-

dende med, at deres liv som migrantprostituerede er uproblematisk. De har typisk ikke været udsat for den direkte tvang, der definerer trafficking. Men dels kan de alligevel ende i udnyttelsesforhold som prostituerede her i landet, og dels må frivilligheden holdes op mod de strukturelle rammer og begrænsede muligheder, der ligger i at være vokset op i samfund, der på forskellige måder har tilskyndet deres prostitution. Fri vilje betyder i denne sammenhæng ikke nødvendigvis frit valg mellem økonomiske alternativer og oftest er kvinderne endt i prostitution i forsøget på at opfylde væsentlige økonomiske behov indenfor en specifik social og familiemæssig kontekst (Skeldon, 2000).

Kvinderne, der er migreret via agenter og kommercielle netværk (type C) har gennemgående været mere sårbare og bærer på barskere migrationserfaringer. De er typisk et-trinmigranter dvs. kvinder, der kommer direkte fra landområder og provinsbyer her til landet. Som fremhævet af Ghosh (1999) har omfattende forandringer i transport -og kommunikationssystemer, spredning af transnationale sociale netværk og voksende aktiviteter fra agenter og menneskehandlere (traffickers), gjort det muligt for stadig flere potentielle migranter at migrere direkte fra tidligere afsondrede provinsielle områder. Kvinderne kan ligeledes være 2-trins migranter og være blevet rekrutteret fra prostitutionsmiljøerne, men profitten er ofte højere for mellem – og bagmænd, hvis de rekruttere direkte fra landområderne, hvor pigerne og deres familier er relativt fattigere og mindre oplyste om mulige farer og faldgruber ved migrationen. Kvinderne i denne kategori havde således hverken migrations - eller prostitutionserfaring, og har generelt været ringere stillet end to/multi-trinmigranterne. Hermed er disse type C -og et trins migranter den gruppe af kvinder, der mest entydigt falder ind under trafficking-begrebet. Dette betyder dog ikke, at kvinderne eller migrantprostituerede generelt nødvendigvis er svage og handlingslamme-

de, sådan som de typisk portrætteres i medierne. Som påpeget af Wijers (1998) ender en del, tværtimod, i en trafficking situation, netop fordi ikke passivt har villet affinde sig med deres vanskelige vilkår i deres hjemlande og fordi, de således har været initiativrige og dristige i kampen for at forbedre levevilkårene for dem selv og deres familier. Udfaldet af deres migration er dog meget forskelligt og ofte styret af omstændigheder, der ligger uden for deres indflydelse.

Ser man på den prostitutionsrelaterede migration fra Thailand til Danmark, siden den udviklede sig fra starten af 1980'erne, tegner der sig, uden at kunne generaliseres entydigt, et mønster af, at pionererne af de thailandske migrantprostituerede kom til landet ved at følges med turister tilbage til Danmark (type A). Disse pionerer udviklede transnationale sociale netværk tilbage til Thailand, som motiverede og faciliterede yderligere migration (type B). Den seneste migrationsmåde (type C) har så udviklet sig ved, at der er opstået en øget bevidsthed om muligheden for og værdien i at spekulere i migration for økonomisk vinding. En del af migranterne fra de to første migrationstyper lukrerede simpelthen på deres viden og erfaring som migranter. De og deres samarbejdspartnere – ofte deres danske mænd – kendte udbuds -og efterspørgselspotentialet i henholdsvis afsender -og destinationslandet. De havde her gode kontakter og kunne således nemt tjene store summer af penge på at gå ind i sex-sektoren som bagmænd (m/k) og traffickers. Sammenfattende kan man sige, at den prostitutionsrelaterede migration fra Thailand til Danmark har udviklet sig fra i begyndelsen alene at være mere eller mindre tilfældig og ad hoc præget, til i dag også at være institutionaliseret og kommercielt organiseret.

KONKLUSION

Studiet afslører, at den stigende migration fra Thailand til Danmark er unik og ekstremt kønsselektiv med over 80% kvinder.

Et stort antal af disse thailandske kvindelige migranter er endt i prostitution med forskellige grader af frivillighed og på mindre end 10 år er antallet af thailandske prostituerede mere end tidoblet.

Ud fra et simpelt makroøkonomisk perspektiv er prostitutionsrelateret migration en konsekvens af fattigdom og den globale ulige fordeling af ressourcer. Fænomenet er imidlertid mere komplekst. Det er velkendt indenfor migrationsstudier, at det ikke er de fattigste af de fattige der migrerer. (Skeldon, 1997) Dette synes ligeledes at gøre sig gældende ved den prostitutionsrelaterede migration fra Thailand (Ruenkaew, 1999). Det er således typisk ikke absolut fattigdom og mangel på "basic needs" der driver disse kvinder mod migrant prostitution, men snare en relativ "ny" følt fattigdom (Sanghera, 1997). Det vil sige en følelse af stagnation og frustration over ikke at kunne forbedre egne økonomiske vilkår, samtidig med globaliseringen giver påtrængende fri udsigt til andres bevægelsesfrihed og velfærd (Baumann, 1999). Prostitutionsrelateret migration kan repræsentere mobilitet og en følelse af håb som kvinderne ikke har kunnet have i deres lokal område.

Som illustreret er de thailandske kvinder migreret under forskellige omstændigheder, og deres arbejds- og levevilkår er ofte relateret til migrationsmetoden. Mens nogle kvinder er blevet lokket til at migrere og arbejde under slavelignende vilkår, kan majoriteten af de migrantprostituerede fra feltarbejdet ikke kategoriseres som ofre for trafficking. De er typisk mulighedssøgende migranter, som benytter prostitutionsrelateret migration som en vej væk fra social stagnation og lokale undertrykkende forhold. Ofte er de klar over de potentielle farer og implikationer ved deres beslutning, men fortsætter alligevel relativt selvstændigt i lyset af deres familiemæssige økonomiske situation. Dette er langt fra ensbetydende med, at prostitution er et uproblematisk erhverv. Ingen kvinder har gennem deres opvækst drømt om at ende i prostitution, som

giver en lav anseelse i næsten alle kulturer og mange af de thailandske migrantprostituerede føler sig fremmedgjorte fra arbejdet og bærer ofte på en række sociale problemer affødt af deres samlede situation som migrantprostituerede. Men i en serie af dårlige valgmuligheder opfatter de det under omstændighederne som det bedste valg. I mangel på tilfredsstillende alternativer og motiverede af et stærkt ønske om at forbedre deres situation og af følelsen af "pai tai aou dap na"⁸ (rede til at reagere uanset risikoen), viser kvinderne sig ofte som dristige og handlekraftige aktører på en strukturelt stramt afgrænset scene.

Migrant-prostitution er et komplekst fænomen, hvor der bør tages højde for diversiteten blandt de forskellige grupper af prostituerede. Det er således problematisk hvis den offentlige debat, i mangel på anden viden, alene farves af mediernes dominerende fokus på de mest tragiske politihistorier eller myter om henholdsvis den lænkedede eller lykkelige luder. Det skaber, som også anført i en rapport fra International Labour Organization (ILO) i højere grad moralske holdninger frem for praktiske og pragmatiske løsninger (Lim, 1998). I værste fald kan en følelsesladet debat på et snævret og unuanceret informationsniveau fremkalde "moralisk panik". Det vil sige, at den officielle reaktion er overdimensioneret eller skævvredet i forhold til den faktiske situation.⁹ Trafficking indeholdende de ovenfor anførte tvangselementer er en krænkelse af nogle af de mest basale menneskerettigheder og bør bekæmpes kompromisløst. Men man skal være opmærksom på farerne ved en hurtig restriktiv prostitutionspolitik, der i sidste ende risikerer at gøre vilkårene for de migrantprostituerede vanskeligere, hvad enten de har været ofre for trafficking eller ej. Der er fortsat behov for mere forskning, som tager udgangspunkt i de udenlandske prostitueredes selvforståelse og egen formulering af deres behov. En nuancering af problematikken og en opfattelse af prostitutionsrelateret

migration som et kontinuum mellem frivillighed og tvang gør givetvis ikke politiske udspil nemmere, men forhåbentlig kan det føre til mere kvalificerede tiltag overfor de udenlandske kvinder det omhandler.

NOTER

1. Feltarbejdet blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten "Købte kroppe – om prostitutionsrelateret migration fra Thailand til Danmark; Arbejdsrapport nr. 139, Institut for Geografi, RUC. Tak til "sparring" fra Ninna Nyberg Sørensen, Morten Lisborg, Marlene Spanger, Mikkel Bang Fossum og Janne Bjerre Christensen.
2. Bygger på den thailandske migrationsforsker Kritaya Archavanitkul (1998). Modellen kan kritiseres for ikke at medtage strukturelle begrænsninger og forskellige magtpositioner i form af fattigdom og kønsforskelle. Formålet er imidlertid at anskueliggøre de forskellige situationer som de prostitutionsrelaterede migranter kan ende i uanset deres strukturelle baggrund.
3. Tyskland har en lignende unik kønsfordeling af den thailandske indvandre gruppe med hele 84% kvinder. (Ruenkaew, 1999)
4. Tranvistiter og kønskifteopererede mænd. Disse katoey s udgør en relativt stor del af den thailandske prostitutionsscene. Et par informanter fra feltarbejdet var katoeys, og figurere i kraft af deres kønsskifte operation her som kvinder.
5. Disse estimater er siden hen blevet bekræftet fra anden vinkel. I 1999 foretog politiet en omfattende kortlægning af prostitutionsscenen i København. 80 massageklinikker ud af byens ca. 120 blev besøgt. 50% af de prostituerede var af thailandsk oprindelse, mens danske prostituerede kun udgjorde godt en tredjedel. Den seneste års kraftigere tilstrømning fra de østeuropæiske lande, peger dog i retning af at de frem over vil få en øget rolle på det danske prostitutionsmarked.
6. For yderligere uddybning af feltarbejde, metode og analysedesign se Lisborg 1998, 20-35.
7. Indtægterne var typisk direkte sort indtjening.
8. Gammelt thailandsk ordsprog der direkte oversat betyder "drage ud klar til at dø for sværdet". Det benyttes i dag ofte i daglig tale i forbindelse med at reagere og tage handling på trods af fare og risici.
9. Begrebet "moralsk panik" er lånt fra den norske migrationsforsker Øivind Fuglerud. Han anvender imidlertid begrebet i forbindelse med racisme og den offentlige reaktion på mediernes fokusering på kriminelle indvandrere.

LITTERATUR

- Altink, S (1997): *Stolen lives – Trading women into sex and slavery*, London, Scarlet Press.
- Archavanitkul, K (1998): *Trafficking in children for labour exploitation including child prostitution in the Mekong sub-region*, Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Thailand.
- Bauman, Z. (1998): *Globalization – The Human Consequences*, Polity Press, Cambridge.
- Chant, S. (1992): *Gender & Migration in Developing Countries*, London and New York, Belhaven Press.
- Fuglerud, Ø. (2001): *Migrasjonsforståelse – flytteprosesser, rasisme og globalisering*, Oslo Universitetsforlaget.
- Ghosh, B. (1999): *Huddled Masses and Uncertain Shores – Insights into Irregular Migration*, Martinus Nijhoff publishers
- Kempadoo, K & Doezema, J. (ed.) (1998): *Global Sex Workers – Rights, Resistance, and Redefinition*. Routledge New York and London
- Lim, L.L. et al (1998): *The Sex-sector – The economic and Social bases of prostitution in Southeast Asia*. International Labour Organization.
- Lisborg, A.(1998): *Købte Kroppe – om prostitutionsrelateret migration fra Thailand til Danmark*. Working paper 139. Department of Geography Roskilde University. Denmark.
- Lisborg, A (2000): Bodies across Borders. Conference paper. *Prostitution in a Global Context*, Aalborg University, Denmark.
- Ruenkaew, P. (1999): Transnational Prostitution of Thai Women to Germany – a variety of Transnational Labour Migration? Conference paper. *Prostitution in a Global Context*, Aalborg university. Denmark
- Sanghera, J. (1997): In the Belly of the Beast – Sex Trade, Prostitution and Globalization. In *Moving the Whore Stigma* Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW).
- Skeldon, R (2000): Trafficking – A Perspective from Asia. In *International Migration* vol.38 (3) Special Issue 1/2000. IOM, Geneva.
- Skeldon, R.(1997): *Migration and Development – a global perspective*, London, Longman.
- Skrobanek, S. og Boonpakdi, N. Janthakeero, C. (1997): *The traffic in women – human realities of the international sex trade*, London, Zed Books Ltd.
- Skrobanek, S. (1994): *The Dairy of Prang*, Bangkok, Women Press.
- Wijers, M & Lap-Chew, L. (1997): Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices – in *Marriage, Domestic Labour and Prostitution: Foundation against Trafficking in Women* (STV)

· Wijers, M. (1998): Women, Labour, and Migration – The Position of Trafficked Women and Strategies for Support. I Kempadoo & Doezema (eds.) *Global Sex Workers – Rights, Resistance, and Redefinition*, Routledge, New York and London.

SUMMARY

The article aims to explore the migration patterns and living conditions of Thai sex-workers in Denmark. It reveals a unique and extremely gender-selective migration pattern and a tenfold increase of Thai migrant sex-workers in less than ten years. On the basis of qualitative research in Copenhagen's Thai prostitution community, the article illuminates the complexity of issues surrounding prostitution-related migration and

provides a glimpse of some of the nuances and realities of the experiences of the women involved. The article illustrates how migrant sex-workers have migrated under various circumstances and how differences in living conditions are often related to the migration method used. While some women are coerced into migrating and work in slavery-like conditions, many of the prostitution-related migrants are goal-oriented women, who understand the implications of their decisions, and voluntarily migrate in order to work as sex-workers abroad.

Anders Lisborg, stud.scient.soc.
Institut for Internationale udviklingsstudier og
Geografi
Roskilde Universitetscenter